

GIA BẢN
DÔNG-PHŘP NGOẠI-QUỐC
Một năm: 1.000 6.00
Sáu tháng: 2.00 3.00
Ba tháng: 1.00 2.00

Mua báo phải trả tiền trước.
Thờ và manda gửi cho M. TRẦN
ĐÌNH-PHIÊN.-Ai đăng quảng cáo
về riêng tin thương nghiệp trước.

CÔNG-SHÉM KIỂM CÁI BÁI
HÙNHS - THỦC - KHÁNG
QUA - TÝ
TRẦN-ĐÌNH-PhiÊN

TIẾNG-DÂN

聲

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

民

DÉPOT LEGAL
INDOCHINE
N° 11212

BẢN QUÁN
Đường Đồng-Ba, Huế
GIẤY THÉP: TIẾNG-DÂN - Hué

VỊ CHÍNH-phủ cho rằng
cái chủ-quyền của mình
là tuyệt đối cho nên việc
duy trì trật-định của Chánh
phủ là cốt lõi làm cho không
có cái gì xâm phạm đến
chủ-quyền ấy được.

LAI BÀN VỀ TRI-AN

Từ vài ba năm nay, trên mặt
ba kỵ dã thổi một luồng gió
khủng-bổ làm cho nhân dân
khó bèle lạc-nghiệp an cư, mà
nhứt là bọn thanh-nien lại
càng bị lao-lung dien-bái. Cái
duyên-cớ vì đâu, trên tờ báo
này đã từng bày tỏ nhiều phen,

Hiện nay chỉ xin bàn về
cách Chánh-phủ đổi phó với
cái linh-thể ấy thế nào.

Vô luận là Chánh-phủ nào,
đều gọi là Chánh-phủ thì trách-
nhiệm là phải duy-trí tri-an
trong bờ cõi. Tri-an là gì?
Trong mấy bài xã-thuyết các
số báo 182, 183, 184, ông X.T.
l. đã giải-thích rõ ràng, đây
xin tóm lại một câu rằng: duy-
trí tri-an tức là giữ gìn lâm sao
cho trong bờ cõi khôi sinh ra
cái trạng-thái nguy-loạn.

Nhưng thủ đoạn của Chánh-
phủ dùng để duy-trí tri-an là
thể nào? Muốn xét đều ấy thi
phải hiểu cái quan-niệm của
Chánh-phủ đổi với tri-an. Vậy
trước hết xin xét về cái quan-
niệm ấy

Tóm lại, tri-an tức là: trong
nước chia ra hai hạng người,
một hạng chủ-trí, một hạng bi-
trí, một hạng thống-trí, một
hạng phúc-thuộc, mỗi hạng
phải ở trong địa-cảnh của
mình, nếu vượt ra ngoài thi tri-
an tất dao-dộng. Mỗi hạng có
quyền-lợi nghĩa-vụ riêng,
nhưng đổi với hạng trên thi

VĂN HÓA

Mùa hè

Xuân hè kia nay đã tới hè!
Trách chi giờ nắng nǎo nùng ghê.
Cụ già hóng mắt đi tìm bông.
Chim tước thay hính lặn xuống khe.
Gọi thảm đầu cánh sỏi máu cuốc.
Kêu sầu cuối bụi xóp mìn ve.
Cỏ cây vàng úa, hoa phai nhạt.
Giải uẩn, dân ai giéo giác hè.

Chơi thuyền trăng

Bèo đầm anh em một chiếc trống.
Trời khuya lái láng vớt.
Bờ, cát đậm ám hơi sương ngọt.
Sông, nước long lanh bóng nguyệt
lòng.
Linh giác chim cánh bay lè thè.
Ngờ mồi cá nước lấp long bong.
Tâm dương, Xích bích ai là bạn?
Cánh đáy tình đáy luồng chanh
lòng.

Không chán đời

Ai bảo rằng ta đứa chán đời?
Viết đời còn bận lâm ai oai!
Đồng bào mấy triệu người quen lạ.
Thán thê trăm năm êmek khóc cười.
Nhé bước lang dong muôn dặm sỏi.
Nắng vui hồn thi bỗn phrong giờ.
Người mong già cho đời dữ.
Ai bảo rằng ta đứa chán đời?

La Loan

MANDATS CỦA AI??

Bản báo có tiếp được 4 cái
mandat số 089776 ở Bồng-
sơn ngày 7-5-29, số 101624 ở
Quảng-Trị ngày 3-6-29, số
148876 & Gò-công ngày 4-6-29,
và số 100081 ở Tam-ký ngày
19-6-29 mà không có tên người
gởi, vậy ngài nào có mandat ấy
xin trả lời cho biết, cảm ơn.

Tiếng-Dân

những bạn bắt-dắc-chi, vì lòng
kiêu-cang-tham-dục không được
thỏa-mãn, mà đứng ra thái-dộ

Chánh-phủ thế nào cũng phải
bảo-toàn lấy chủ-quyền, mà
muốn bảo-toàn lấy chủ-quyền
thì thế nào cũng phải duy-trí
lấy tri-an. Bởi thế phảm một
nguyên-nhân gì có thể phương-
hại đến tri-an thi Chánh-phủ
quyết dứt trừ cho hết.

Nhưng nguyên-nhân có thể
nhieu hại đến tri-an là những
thứ gì? kỵ-giá xin trích một
đoạn trong bài diễn-văn
của nhà Chánh-trí nói
tren kia cũng đủ bày tỏ cái
kiến-địa của Chánh-phủ:
«Nhưng sự nguy hiểm lo sợ
có hại đến chủ-quyền của
chúng ta, ít nhất là có thể
ngăn trở sự nghiệp của chúng
ta, là những cái gì?...Nhưng
hiểm-tượng ấy là ở trong chư
không phải ở ngoài, nó thuộc
về phương-diện chinh-trí, bởi
sự tiến-hoa và sự can-thiệp
của chúng ta mà sinh ra. Hiển-
tượng ấy vừa ở phái cyc-hưu
và vừa ở phái cyc-tâ» Theo mấy
lời ấy thi cũng có chỗ hình
như Chánh-phủ vẫn rõ cái
nguyên-nhân thâm-thấu của
cái hiềm-tượng đó, nhưng
không, vì trong bài diễn-văn ấy,
đoạn sau lại có những câu:
«Bọn cựu-phái này xưa nay
vẫn là bọn văn-thân, đối với
Chánh-phủ nào thi họ cũng
phản-dối cũ, hung-chi là đối
với một Chánh-phủ ngoại-
quốc», cũng Bọn cyc-tâ này là

Ngô-nhân

KHOA-HỌC TẠP-TROT

TU-CÁCH "XÃ HỘI" CỦA LOÀI SÂU - BỌ

Bản về việc là chức xã-hội, thức
giả Tây phương có mô phỏng nhiều
cách: cách «tập-sâu» (collectiv-
ism), cách «cộng-sản» (com-
munism), cách «vô-chánh-phủ»
(anarchisme), v.v. Hiện nay trong
loài người chưa có cách tri-nước
nào là chức theo các cách ấy;
nhưng trong loài sâu bọ thời có
đó.

Trong loài sâu bọ, ong là một
chú ý là chức theo lối «tập-sâu».
Ta hãy xét một lối ong, nghĩa là
một xã-hội ong, thời

Trong mỗi lối ong có ba thứ ong:
ong chúa (reine), ong đực (males)
và ong thợ (ouvrières).

Trong mỗi lối ong chỉ có một
con ong chúa. Con ong chúa tức
là mẹ đẻ của xã-hội ong. Nó
để rất nhiều, có khi một ngày
đến 3000 trùng. Trứng ấy, cái thời
nó ra ong chúa, cái thời nó ra ong
đực, cái thời nó ra ong thợ. Trứng
não có ấp thời nó ra ong chúa hay
ong thợ; trứng nào không ấp
thời nó ra ong đực; ong chúa
khi ở trứng mới ra thời cũng
như ong thợ, chỉ vì ăn được một
món ăn đặc biệt nên sau thành ong
chúa. Nguyên trùng nào có
ấp thời cũng nó ra ong cái cả; các
con ong cái ấy, con nào được nuôi
bằng nhuy-hoa (nectar) và nước
miếng thời sau thành ong chúa; con
nào ăn phải một món làm thường
hơn thời sau thành ong thợ; ong
thợ lúc nào cũng không ấp
thời nó ra ong đực; ong chúa
khi ở trứng mới ra thời cũng
như ong thợ, chỉ vì ăn được một
món ăn đặc biệt nên sau thành ong
chúa. Nguyên trùng nào có
ấp thời cũng nó ra ong cái cả; các
con ong cái ấy, con nào được nuôi
bằng nhuy-hoa (nectar) và nước
miếng thời sau thành ong chúa; con
nào ăn phải một món làm thường
hơn thời sau thành ong thợ; ong
thợ lúc nào cũng không ấp
thời nó ra ong đực; ong chúa

Ong thợ thời chính là hàng trọng
yếu nhất trong lối. Tù nòi có chừng
10.000, lối lớn chừng 100.000 con.
Như trên đã nói, ong thợ là
ong chúa vì phải ăn đồ lầm thường
mà đã mất từ cách sinh sản. Từ khi
trứng mới ra cho đến khi
trưởng thành ong thợ, phải chừng
22 ngày.

Đời con ong thợ rất là ngắn
giúi: mỗi một con chỉ sống được
2 tháng (nửa hè hay 4 hè: mùa
đông) thôi. Nhưng sống ít mà
lâm việc nhiều: thiết trộn dồi nó
chỉ lo công-lich cho lối!

Có nhiều thứ ong thi: có thứ
canh-gác, có thứ để gác giáp, có
thứ để làm mồi, có thứ để di tìm
những nơi nhiều họa, có
thứ để dồn-sắp dập bù, có thứ để
chăm nom mồi bằng ong son, có
thứ để xem sóc kho-trữ mật, v.v.

Chuyện hay

TU-ĐIỀN CỦA NGƯỜI ANNAM TA

Ông Nà phà Luân là một dũng
anh hùng tuyệt thế, không những
người Pháp dám hãi, trẻ con, ai
cũng sùng bái, mà toàn cả Áu-châu,
nì cũng khiếp oai, và không nồng
Áu-châu mà toàn rỗnghairi, ni
cũng nghe đến cái tên ông. Tai
tuyệt thù doan vãi nhiều dầu, mà
cái người gốc thành công chỉ tại
mỗi cái đầm, nghĩa là trong con
mặt không thấy việc gì khó. Ông
thường nói:

«Cái chử khô chỉ trong bộ lỵ
và banh nau học moi có mà
thôi».

Thôi là trong bộ lỵ đắc của ông

Nói về ong đực, trong mỗi lối co
chứng vai trám tên vài ngàn con.
Nhà khác mấy con kia một đều, là
hai cái rất giài, cái giài như
thế là khi nào có ong chúa trong
lối mới trưởng thành bay ra thời
dùn nhau mà bay theo; con nào
bay kịp giờ cầu được với ong chúa
một lần, thế là tuyệt mang! Cứ
ngày thường thời cứ kéo nhau di
chơi, chơi xong lại kéo nhau về ăn.
Nó tuy không biết làm nhưng ăn
thời rất khéo: một con đực ăn
bằng gấp ba con thợ! Bởi thế, khi
nào có nhiều ong đực quá, thời
ong thợ tìm cách giết bỏ đi; giết
rất đắt, vì chỉ một mình thử ong
thợ có nồng thổi.

Ông thợ thời chính là hàng trọng
yếu nhất trong lối. Tù nòi có chừng
10.000, lối lớn chừng 100.000 con.
Như trên đã nói, ong thợ là
ong chúa vì phải ăn đồ lầm thường
mà đã mất từ cách sinh sản. Từ khi
trứng mới ra cho đến khi
trưởng thành ong thợ, phải chừng
22 ngày.

Đời con ong thợ rất là ngắn
giúi: mỗi một con chỉ sống được
2 tháng (nửa hè hay 4 hè: mùa
đông) thôi. Nhưng sống ít mà
lâm việc nhiều: thiết trộn dồi nó
chỉ lo công-lich cho lối!

Có nhiều thứ ong thi: có thứ
canh-gác, có thứ để gác giáp, có
thứ để làm mồi, có thứ để di tìm
những nơi nhiều họa, có
thứ để dồn-sắp dập bù, có thứ để
chăm nom mồi bằng ong son, có
thứ để xem sóc kho-trữ mật, v.v.

(Còn nữa)

Bà-long

THẾ GIỚI THỜI ĐẠI

Tòa Kiêm-duyết bỏ trọn một bài

CÓ-PHÂN CÒN THIẾU
Công ty là thành lập, đã
kinh hai kỳ. Đợt hội-dồng mà
còn có một số ít người chưa
góp nữa có phần sau, vây chiếu
theo điều quyết định của Đại-
hội-dồng ngày 21 Février 1929,
tôi xin cáo cùng các người mởi
lần cuối cùng, xin mau mau
gởi họ thiếu về cho Công-Ty,
nếu còn chém trê nữa, thi Công-
Ty sẽ giao cho Công-Chứng
(Tòa án) bàn đấu giá, có thiêt
hại xin các ngài đừng trách,
phải chừng 10 ngày.

Quản-Lý
HUYNH THỨC KHÄNG công ty

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KÝ

HUẾ

Sách cũ

Có nghị định quan Khâm-sứ
ngày 19 Juin 1929 cũm trong họ
Trun-ky quan, «CÓ ĐẦU MAI»,
của ông Quyết-nhứt soạn, in năm
1929 ở nhà In e Franco Asiatico
Hanoi.

THỦA-THIỀN

(PHÚ-LỘC)

Cường-dam mà tàn đánh bạo
Chúng tôi là một bọn dân-làng
Mỹ-lợi, xin qui báo dâng lên báo
câu chuyện sau này:

Đêm 15 tháng 3 ta, đương con yên
lặng, bỗng nghe tiếng chiến-hó; dân
còn ống lối hoảng hốt chạy xem thì
nghe ở nhà tên Tài người là chủ kè
la trại. Xúi id g đán, đổi tên lòn
thầy húi vợ chung tên Tài và bà
anh em chánh Luân nùi nhau nằm
mái đỗ g Xúi lòng gõ ra; chánh
Luân húi chay ra ngồi lên ván ngựa,
đón nát n hamstring. Vợ lý Kiêm đến.
Chánh Luân nói rằng: «Mình di
ngang trước nhà, thấy thẳng em
minh và tên Tài đánh bạo, bước
vào bắt; thi-nó xúi vợ tóm lý
minh, vợ cho chuyện nọ chuyện
xia! Nay có lý Kiêm đây, phải lý
cung khai đê tri-chứng nó cho biết
mặt,...» Lý Kiêm hỏi vợ chung
tên Tài: «Vợ Tài khai rõ ràng
và rõ ràng, ai kia tên tài và
hồi chung tài di đâu. Tôi nhận
tối tiếng thấy chánh bén thưa
rằng: C đ g tài dau nâm & cùn trước,
và thay có việc gì cần kip chằng?
Tôi c tra dài tài thay đã dược vào
hàng, vỗ vai tài, thà gióng thò bị
đi ngã lết xuống bến tài, mõa
giả thủ đoạn,...!! Tài húi quát gai tay thay
đi nằm khuya mìn. C đ g tài dài, luap
lén, vào nằm tay thay là illop. Kế
đó, P. q. g và Nhạc (tà hai người em
thay thay nhau ở bên cạnh) đến, xâm
vào k. Hai bên k. xát nhau, thành
đòi đạc gai vòi k. Võ xâm lồng
đòi, cùi gai nhô nhô trại. Xúi lòng
bỗng khai trại uôi, đòi vu cho chánh lòn
tanh béc! Nhưng lóng chưởng đầu?
Và lại, khai quát thay cùi rót trong
bỗng khai trại id. Lý Kiêm thắc cù
hi vèo quát, id, mai sô xát, rồi
cùi g không tay gi. Đến ngày 19,
đòi trại quát vè bát tài vè loi cù
béc.

Dùn chủ id tên có nghe thấy
đòi đuổi câu chuyện, may mắn

